

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

**Кафедра теорії та історії держави та права, конституційного права
та прав людини**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОЗАСТОСОВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Назва освітньо-професійної програми	Правоохоронна діяльність (поліцейські)
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	26 Цивільна безпека
Спеціальність	262 Правоохоронна діяльність
Вид навчальної дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання	перший

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

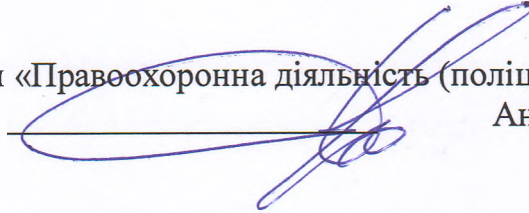
протокол від 19.08.2024 № 15

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-наукового
інституту підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
протокол від 14.08.2024 № 13

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Правоохоронна діяльність (поліцейські)» -

Андрій СОБАКАРЬ

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави та права,
конституційного права та прав людини Навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної
поліції України

протокол від 02.07.2024 № 23

Правозастосовча діяльність Національної поліції. Робоча програма навчальної
дисципліни. Дніпро : Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
2024 рік. 28 с.

РОЗРОБНИК:

1. Доцент кафедри теорії та історії держави та права, конституційного права та
прав людини кандидат юридичних наук, доцент, Сердюк Ігор Анатолійович.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Ректор Університету митної справи та фінансів, кандидат юридичних наук
доцент, Бочаров Дмитро Олександрович;
2. Завідувач кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права
та державного управління Дніпровського національного університету ім. Олеся
Гончара, кандидат юридичних наук, кандидат філософських наук, доцент,
Мудриєвська Людмила Михайлівна

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни
(додаток 1.1 до Робочої програми навчальної дисципліни)**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС		4
Загальна кількість годин		120
Рік підготовки		1
Семестр		2
Лекції		4
Семінарські		4
Практичні		4
Самостійна робота		108
Індивідуальні завдання (курсова робота)		
Підсумковий семестровий контроль		залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Правозастосовча діяльність Національної поліції» складена відповідно до освітньо-професійної програми за другим (магістерським) рівнем вищої освіти підготовки фахівців освітнього ступеня магістра в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» кваліфікація: магістр правоохоронної діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правозастосовча діяльність Національної поліції» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про сутність правозастосовної діяльності як багатоаспектного явища правової дійсності; визначення її ролі у механізмі правового регулювання суспільних відносин, вирішенні конкретних юридичних справ і, як наслідок, – утвердженні правопорядку; формування навичок правоінтерпретаційної та правозастосовної діяльності працівників Національної поліції як за відсутності, так і за наявності юридичних колізій та прогалин у національному законодавстві;

а) науково-юридична:

- сформувати у здобувачів вищої освіти вміння та навички проведення науково-дослідної діяльності у галузі права і, зокрема, правозастосування;

б) загальноосвітня:

- засвоєння здобувачами вищої освіти фундаментальних положень теорії правозастосування, зокрема поняття, підстав, принципів, стадій та ефективності цієї форми реалізації норм права, а також оволодіння навичками правоінтерпретаційної та правозастосовної діяльності як за відсутності, так і за наявності юридичних колізій та прогалин у національному законодавстві;

в) виховна:

- сформувати ціннісні орієнтири здобувачів вищої освіти відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, справедливості, поваги до особистості; сприяти формуванню професійних якостей правоохоронця.

Очікувані результати навчання:

у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- теоретичні положення, що розкривають юридичну природу правозастосування як багатоаспектного явища правової дійсності, його механізм та вимоги до здійснення;

- параметри обмеження дії нормативно-правових актів та їх визначення в національному законодавстві;

- стадії процесу застосування норм права, а також обумовлені чинним законодавством особливості участі посадових і службових осіб Національної поліції в процесі застосування норм права на різних його стадіях;

- сутність і мету тлумачення норм права, його об'єкт, предмет, різновиди, способи здійснення й об'єктивації результатів у правовій реальності;

- юридичну природу акта застосування норм права, його різновиди, а також вимоги до змісту та форми вираження (зовнішньої й юридичної);

- теоретичні положення, що розкривають сутність юридичної аргументації, її структуру, моделі, а також відображають правила ведення юридичного дискурсу;

- сутність негативних соціально-правових явищ (прогалин у законодавстві й юридичних колізій), які спричиняють проблемну ситуацію у процесі правозастосування, а також способи та правила їх усунення і подолання;

- юридичну природу правозастосовних помилок, їх різновиди, а також заходи, необхідні для мінімізації правових помилок, їх виправлення й усунення негативних соціально-правових наслідків.

вміти:

- правильно застосовувати норми матеріального і процесуального права у своїй професійній діяльності;

- визначати межі чинності нормативно-правових актів на стадії встановлення юридичної основи справи;

- збирати та процесуально оформлювати докази, а також надавати їм оцінку на предмет належності, допустимості, достовірності та достатності;

- коректно використовувати науково обґрунтований і перевірений юридичною практикою інструментарій (правила і прийоми) тлумачення правових норм, а також визначати видovu приналежність інтерпретаційно-правових актів;

- правильно здійснювати волевиявлення, що складає зміст ухваленого управлінського рішення (правозастосовного акта), надавати йому необхідної форми (зовнішньої й юридичної) та визначати його видovu приналежність;

- аргументувати власну правову позицію в процесі правозастосування та вести юридичний дискурс;

- виявляти юридичні прогалини і колізії, а також використовувати способи та правила їх подолання в процесі правозастосування;

- мінімізувати та виявляти юридичні помилки, а за можливості, їх виправляти й усувати спричинені ними негативні соціально-правові наслідки.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК2 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 – здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8 – здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1 – здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК2 – здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов’язків.

СК5 – здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК15 – здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

СК16 – здатність організувати та здійснювати заходи з виявлення, запобігання, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, збирати та оцінювати докази, використовувати криміналістичні методи та засоби в професійній діяльності.

Пререквізити та постреквізити дисципліни:

Пререквізити: Навчальна дисципліна «Правозастосовча діяльність Національної поліції» вивчається після успішного засвоєння здобувачами вищої освіти теорії держави і права – фундаментальної методологічної юридичної дисципліни, що дозволяє сформулювати у здобувачів вищої освіти базові знання про такі самостійні явища правової дійсності, як реалізація норм

права, застосування норм права, правозастосовний процес, стадії застосування норм права, доказування, предмет доказування, докази, юридична кваліфікація, тлумачення норм права й акт застосування норм права.

Постреквізити: після засвоєння навчального курсу «Правозастосовча діяльність Національної поліції», здобувачі вищої освіти, які виявлять бажання здобути освітньо-науковий ступінь доктора філософії у галузі права можуть проводити наукові дослідження з актуальних проблем тлумачення норм права та правозастосування.

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

ПРН1 – зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

ПРН5 – аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

ПРН8 – забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів, забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

ПРН11 – розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

ПРН12 – надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

ПРН21 – здійснювати заходи з виявлення, запобігання, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, проводити дії та заходи спрямовані на збір доказів та фіксацію фактичних даних про протиправну діяльність, застосовуючи методи кримінального аналізу та знання з сучасних інформаційних технологій під час вирішення професійних завдань правоохоронної діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛНИ

ТЕМА 1. Правозастосування як багатоаспектний соціально-правовий феномен

Реалізація норм права: поняття і зміст. Форми безпосередньої реалізації норм права: використання норм права, виконання норм права та дотримання норм права. Поняття акт безпосередньої реалізації норм права його особливості та його особливості. Різновиди акта безпосередньої реалізації норм права за такими критеріями: за зовнішньою формою вираження; за способом зв'язку з

правовою дійсністю; залежно від того, у межах чи поза межами правовідносин він здійснюється; за суб'єктами волевиявлення; за сферою суспільного життя, в якій він здійснюється; та залежно від того, які потреби мають на меті задовольнити правові акти.

Багатоманітність підходів до розуміння категорії застосування норм права. Структурні елементи правозастосування: суб'єкти правозастосування, об'єкт правозастосування, правозастосовна процедура, підстави правозастосування, результат правозастосування.

Принципи правозастосовної діяльності (вимоги до правильного застосування норм права): законність, обґрунтованість, доцільність, справедливість, гуманізм, добросовісність, пропорційність, правова визначеність, своєчасність.

Механізм правозастосування. Правозастосовна політика.

ТЕМА 2. Межі чинності нормативно-правових актів

Поняття дія нормативно-правового акта та його співвідношення з суміжними загальнотеоретичними категоріями.

Параметри дії нормативно-правових актів: час, простір та коло суб'єктів.

Поняття дія нормативно-правового акта у часі. Момент набрання чинності нормативно-правовим актом. Напрям темпоральної дії нормативно-правового акта. Пряма дія нормативно-правового акта у часі. Зворотна дія нормативно-правового акта у часі. Переживання закону. Зупинення дії нормативно-правового акта. Припинення дії нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента внаслідок втрати ним або окремим його структурним елементом чинності; закінчення строку (терміну) їх дії, у разі якщо такий строк (термін) визначено у відповідному нормативно-правовому акті; скасування у випадках, визначених Конституцією України та (або) законом. Момент припинення дії нормативно-правового акта.

Просторова (територіальна) дія нормативно-правового акта. Реальна територія держави та квазі-територія держави. Екстериторіальна дія нормативно-правового акта.

Дія нормативно-правового акта на коло суб'єктів (за колом суб'єктів). Імунітети в праві.

ТЕМА 3. Стадії процесу застосування норм права

Поняття юридичного процесу та його види. Правозастосовний процес як різновид юридичного процесу. Поняття стадія юридичного процесу. Стадії логічної послідовності та стадії функціонального призначення правозастосовного процесу.

Плюралізм наукових підходів щодо визначення кількісного аспекту стадій правозастосовного процесу. Встановлення та аналіз фактичних обставин справи (доказування) в процесі правозастосування. Предмет доказування,

докази та джерела доказів. Вимоги до доказів (їх належність, допустимість, достовірність і достатність). Встановлення юридичної основи справи (юридична кваліфікація). Офіційне казуальне тлумачення норми права, що підлягає застосуванню. Вирішення юридичної справи по суті шляхом ухвалення відповідного рішення (правозастосовного акта) та його документальне оформлення, якщо така форма є вимогою чинного законодавства. Забезпечення виконання ухваленого рішення.

Особливості участі посадових і службових осіб Національної поліції в процесі застосування норм права на різних його стадіях, що обумовлені положеннями національного законодавства.

ТЕМА 4. Тлумачення норм права

Поняття тлумачення норм права: питання термінологічної визначеності та змістовної наповненості. Сутність тлумачення-з'ясування і тлумачення-роз'яснення. Об'єкт і предмет тлумачення. Статичне і динамічне тлумачення.

Поняття способи тлумачення норм права. Сутність, правила та прийоми мовного, логічного, історичного, системного, телеологічного, функціонального та спеціально-юридичного способів тлумачення норм права.

Види тлумачення-з'ясування норм права за обсягом (буквальне (адекватне), обмежувальне та розширювальне).

Види тлумачення-роз'яснення норм права за суб'єктами й юридичними наслідками (офіційне, офіційне та неофіційне тлумачення норм права). Види офіційного тлумачення норм права: нормативне і казуальне, автентичне і делеговане, адміністративне і судове. Різновиди неофіційного тлумачення норм права: доктринальне (наукове), професійне та буденне.

Правороз'яснювальний процес як різновид юридичного процесу та його стадії.

Поняття акт офіційного тлумачення норм права (інтерпретаційно-правовий акт) та його особливості. Різновиди акта офіційного тлумачення норм права за різними підставами: за сферою дії; за «авторством» норми права, що є предметом тлумачення; за суб'єктами, які здійснюють офіційну інтерпретацію норм права; залежно від об'єктивованої в нормах права волі суб'єкта правотворчості, як об'єкта тлумачення; за предметом правового регулювання («галузевою» ознакою); за предметом тлумачення розрізняють; за здійснюваними в єдності з нормативно-правовим і правозастосовним актами функціями; за способом їх ухвалення; за сферою його дії (буття) та ін.

Правоінтерпретаційні акти МВС і Національної поліції.

Правотлумачна техніка.

ТЕМА 5. Акт застосування норм права

Поняття правового акта та його види. Зміст категорії акт застосування норм права та його особливості.

Класифікація поняття акт застосування норм права за різними

критеріями: в залежності від суб'єктів застосування норм права; за колом суб'єктів (адресатів); за їх функціональною спрямованістю; у залежності від структурного елемента норми права, що застосовується; у залежності від їх ролі та значення в юридичному процесі; за юридичними наслідками їх дії; з огляду на обрані та використані суб'єктом управлінських правовідносин способи індивідуально-правового регулювання поведінки право-дієдатних суб'єктів; з огляду на обрані та використані суб'єктом правозастосування для впорядкування поведінки персоніфікованих суб'єктів методи правового регулювання; за способом ухвалення управлінського рішення; за сферою його дії, буття; у залежності від території, на яку поширюється їх дія; за їх юридичною силою; за юридичною формою правозастосовного акта (його офіційною назвою як юридичного документа); залежно від галузевої приналежності норм права, що застосовуються; залежно від необхідності застосування норм однієї чи кількох галузей права як правової основи для вирішення юридичної справи; за строками дії; за ступенем їх ефективності (дієвості); за відношенням до них з боку громадянського суспільства.

Правозастосовні акти посадових і службових осіб органів Національної поліції.

Правозастосовна техніка.

ТЕМА 6. Юридичне аргументування

Поняття аргументації та її види (емпірична аргументація, теоретична аргументація, юридична аргументація). Теорії (моделі) юридичної аргументації (дедуктивна, індуктивна, герменевтична, ідея системної єдності (когерентності) та їх історичний розвиток.

Структура юридичної аргументації й її елементи: суб'єкти (аргументатори та реципієнти – адресати), юридичні аргументи, зміст (правові положення), демонстрація (процес послідовних дій аргументування від аргументів до тези), мета (бажані юридичні наслідки), результат (реальні юридичні наслідки).

Науково-теоретична аргументація в правознавстві. Аналіз та оцінка даних юридичної аргументації. Особливості юридичного аргументування в правозастосуванні. Особливості юридичного аргументування в юридичному тлумаченні. Діалектична юридична аргументація. Правила ведення юридичного дискурсу: матеріальні (змістовні) та процесуальні.

ТЕМА 7. Проблеми правозастосування

Термінологічна визначеність і змістовна наповненість понять, що відображають феномени повної або часткової відсутності правових норм чи їх окремих елементів, необхідних для правильного вирішення юридичних справ (правовий вакуум, пустота (порожнеча) позитивного права, недоліки законодавства, прогалина в законі, прогалини в законодавстві, прогалини в нормативно-правових актах, прогалини в праві, лакуни в праві, прогалини в

позитивному (об'єктивному) праві, правові прогалини, прогалини в нормативно-правовому регулюванні).

Різновиди прогалин у законодавстві за такими підставами: залежно від того, чи перебувають певні факти суспільного життя у сфері правового регулювання; залежно від того, чим вони обумовлені; за структурою права з погляду форм його вираження; за галузями права; за часом виникнення; залежно від причин їх виникнення; залежно від можливості їх подолання в процесі правозастосування; залежно від того, що слугувало основою для їх виявлення; за родовою ознакою; залежно від ступеня відсутності нерегульованості суспільних відносин; залежно від того, чи пов'язане існування прогалин із умислом суб'єкта правотворчої діяльності.

Правотворча діяльність як спосіб усунення прогалин у законодавстві.

Способи подолання прогалин у законодавстві: аналогія закону й аналогія права. Міжгалузева аналогія (субсидіарне застосування норм права) як різновид аналогії закону. Правила застосування аналогії закону й аналогії права.

Проблема неузгодженостей (суперечностей) у правовій системі. Матеріальні і формальні неузгодженості. Поняття юридичних колізій (формальних неузгодженостей) та їх співвідношення з суміжними категоріями, що відображають інші дефектні явища правової дійсності.

Різновиди юридичних колізій залежно від правових форм діяльності, під час здійснення яких вони виникають: правотворчі, правоінтерпретаційні та правозастосовні колізії.

Колізії між джерелами права (дефекти в джерелах права) та їх види (колізії в законодавстві; колізії між нормами, закріпленими в законодавстві, та нормами, закріпленими в інших джерелах права; колізії між нормами, закріпленими в інших джерелах права).

Поняття колізій у законодавстві, їх види (темпоральна (часова), ієрархічна і змістовна колізії) та правила подолання.

Формальні неузгодженості між нормами права, зумовлені одночасним існуванням (збігом) кількох видів колізій (темпоральної й ієрархічної колізій; темпоральної та змістовної колізій; ієрархічної і змістовної колізій) та правила їх подолання.

Способи усунення юридичних колізій. Заходи запобігання випадкам виникнення юридичних колізій.

ТЕМА 8. Помилки правозастосування

Поняття юридичної помилки (помилки в праві) та її співвідношення з суміжними категоріями (юридичним дефектом, оманом та правопорушенням). Різновиди юридичних помилок за різними критеріями: за ступенем визначеності; за типом; за юридичною значущістю; та за належністю помилок до професійної юридичної діяльності (доктринальні, правотворчі, правоінтерпретаційні (помилки в тлумаченні норм права) та правозастосовні).

Багатоманітність підходів до розуміння поняття правозастосовна помилка. Види правозастосовних помилок за різними критеріями: за її

юридичною значущістю; з огляду на наявність зовнішніх обставин, які сприяють допущенню помилки або неминуче її спричиняють, та впливу цих обставин на допущення помилки; в залежності від того, з чиєї вини суб'єктів реалізації права вона була допущена; залежно від ступеня їх поширеності; залежно від видової приналежності норм права, що застосовуються; залежно від суб'єкта правозастосування, який допустився помилки; за ознакою документального закріплення; залежно від того, в межах якої стадії правозастосовного процесу вона була допущена; за ступенем її визначеності.

Причини юридичних помилок в діяльності правозастосовних органів.

Поняття мінімізація правозастосовних помилок та заходи, що вживаються з цією метою.

Контроль і нагляд як юридичні засоби виявлення правозастосовних помилок та усунення їх негативних соціально-правових наслідків.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 3.	1. Склад стадій процесу застосування норм права: плюралізм підходів. 2. Загальнотеоретична характеристика стадій правозастосовного процесу.	2
Тема № 5.	1. Поняття й особливості акта застосування норм права. 2. Види актів застосування норм права.	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема № 1. Правозастосування як багатоаспектний соціально-правовий феномен	2
Тема № 7. Проблеми правозастосування	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 4. Тлумачення норм права	2
Тема № 8. Помилки правозастосування	2

Теми для самостійної роботи

Назва тем для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Правозастосування як багатоаспектний соціально-правовий феномен	13

Тема № 2. Межі чинності нормативно-правових актів	15
Тема № 3. Стадії процесу застосування норм права	13
Тема № 4. Тлумачення норм права	13
Тема № 5. Акт застосування норм права	13
Тема № 6. Юридичне аргументування	15
Тема № 7. Проблеми правозастосування	13
Тема № 8. Помилки правозастосування	13

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Контрольні питання до заліку

1. Реалізація норм права: поняття та види.
2. Форми й акти безпосередньої реалізації норм права.
3. Застосування норм права: плюралізм наукових підходів до розуміння загальнотеоретичної категорії.
4. Вимоги до правильного застосування норм права.
5. Функції правозастосовної діяльності.
6. Механізм застосування норм права.
7. Дія (чинність) нормативно-правового акта: поняття та параметри її обмеження.
8. Часова (темпоральна) дія нормативно-правового акта.
9. Просторова (територіальна) дія нормативно-правового акта.
10. Дія нормативно-правового акта на коло суб'єктів (за колом суб'єктів).
11. Чинність нормативно-правових актів в умовах воєнного та надзвичайного станів.
12. Імунітети в праві.
13. Плюралізм наукових підходів щодо визначення кількісного аспекту стадій процесу застосування норм права.
14. Встановлення фактичних обставин справи (доказування) як стадія правозастосовного процесу.
15. Встановлення юридичної основи справи (юридична кваліфікація) як стадія правозастосовного процесу.
16. Ухвалення рішення у справі як центральна стадія правозастосовного процесу.
17. Забезпечення виконання ухваленого рішення як завершальна стадія правозастосовного процесу.
18. Поняття та види доказів. Вимоги до доказів.
19. Тлумачення норм права: питання термінологічної визначеності та змістовної наповненості.
20. Об'єкт і предмет тлумачення норм права.
21. Принципи тлумачення норм права.
22. Правила граматичного та логічного способів тлумачення норм права.
23. Правила історичного та системного способів тлумачення норм права.

24. Правила телеологічного та спеціально-юридичного способів тлумачення норм права.
25. Види тлумачення-роз'яснення норм права.
26. Правороз'яснювальний процес: поняття та його стадії.
27. Акт офіційного тлумачення норм права (інтерпретаційно-правовий акт): поняття, структура та його різновиди.
28. Акт застосування норм права: поняття та його особливості.
29. Різновиди правозастосовного акта.
30. Структура правозастосовного акта.
31. Законодавчо визначені вимоги до змісту та форми акта застосування норм права.
32. Особливості правозастосовних актів, які ухвалюються посадовими і службовими особами Національної поліції.
33. Поняття юридичної аргументації.
34. Теорії юридичної аргументації.
35. Особливості юридичної аргументації у правозастосуванні.
36. Правила ведення юридичного дискурсу.
37. Доказування вини працівником Національної поліції як вияв юридичної аргументації.
38. Термінологічна визначеність і змістовна наповненість категорій, що відображають феномени повної або часткової відсутності правових норм чи їх окремих елементів, необхідних для правильного вирішення юридичних справ.
39. Види прогалин у законодавстві.
40. Способи усунення та подолання прогалин у законодавстві.
41. Поняття юридичних колізій (формальних неузгодженостей) та їх співвідношення з суміжними категоріями, що відображають інші дефектні явища правової дійсності.
42. Види юридичних колізій.
43. Способи усунення юридичних колізій.
44. Поняття та види юридичних дефектів.
45. Заходи запобігання випадкам виникнення юридичних колізій.
46. Поняття та види юридичних помилок.
47. Поняття правозастосовної помилки та її відмінність від правопорушення.
48. Види правозастосовних помилок.
49. Причини й умови допущення правозастосовних помилок.
50. Юридичні заходи з недопущення та виправлення правозастосовних помилок.

Завдання до заліку

1. У якій формі реалізується норма права, закріплена в ч. 6 ст. 46 КПК України: «Документи, пов'язані з виконанням захисником його обов'язків, без його згоди не підлягають огляду, вилученню чи розголошенню слідчим, прокурором, слідчим суддею, судом»? *Відповідь аргументуйте.*

2. Визначте форму реалізації конституційно-правової норми, закріпленої в п. 12 ч. 1 ст. 85 Основного Закону Української держави, відповідно до якої «До повноважень Верховної Ради України належить призначення за поданням Президента України Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України, призначення за поданням Прем'єр-міністра України інших членів Кабінету Міністрів України, Голови Антимонопольного комітету України, Голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голови Фонду державного майна України, звільнення зазначених осіб з посад, вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України, членів Кабінету Міністрів України». *Відповідь аргументуйте.*

3. Визначте видову приналежність акта безпосередньої реалізації норми права, закріпленої в ч. 1 ст. 60 Конституції України, що виявився у відмові працівника Національної поліції від виконання явно злочинного наказу його керівника (критерій для класифікації – за способом зв'язку з правовою дійсністю). *Відповідь аргументуйте.*

4. Визначте різновид акта безпосередньої реалізації конституційно-правової норми, закріпленої в ч. 4 ст. 55 Основного Закону Української держави, що виявився у зверненні фізичної особи до Конституційного Суду України на предмет визнання застосованого в остаточному судовому рішенні в її справі закону України таким, що не відповідає Конституції України (критерій для класифікації – за юридичною формою). *Відповідь аргументуйте.*

5. Визначте напрям темпоральної дії п. 2 Розділу II ПРИКІНЦЕВИХ ТА ПЕРЕХІДНИХ ПОЛОЖЕНЬ Кримінального кодексу України, яким зокрема передбачено звільнити від покарання:

1) осіб, засуджених вперше до покарання у виді позбавлення волі за злочини невеликої тяжкості, вчинені у віці до 18 років, відповідно до вимог частини другої статті 12 та частини другої статті 102 цього Кодексу;

2) військовослужбовців, засуджених до покарання у виді направлення в дисциплінарний батальйон на строк до шести місяців;

3) осіб, засуджених на підставі частини першої статті 29 Кримінального кодексу України 1960 року, які відбувають це покарання не за місцем роботи, а в інших місцях, але в районі проживання засудженого, а також осіб, засуджених до виправних робіт без позбавлення волі на строк до шести місяців. *Відповідь аргументуйте.*

6. Визначте вид дії нормативно-правового акта у часі, встановлений п. 16 розділу XI «Перехідні положення» КПК України:

«Клопотання про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, подані відповідним прокурором до дня набрання чинності цим Кодексом, розглядаються та подаються ними до суду в порядку, що діяв до набрання чинності цим Кодексом». *Відповідь аргументуйте.*

7. Який аспект дії нормативно-правового акта у просторі відображає припис, закріплений у ч. 3 ст. 4 КПК України:

«Якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, передбачено поширення юрисдикції України на

особовий склад Збройних Сил України, який перебуває на території іншої держави, то провадження щодо кримінальних правопорушень, вчинених на території іншої держави стосовно особи з такого особового складу, здійснюється в порядку, передбаченому цим Кодексом»? *Відповідь аргументуйте.*

8. За якої умови допит дипломатичного агента як свідка буде визнано правомірним, а отримана від нього інформація про юридично значущі факти, що торкається обставин вчиненого кримінального правопорушення, очевидцем якого став дипломатичний агент, буде вважатися допустимою відповідно до вимог п. 2 ст. 31 Віденської Конвенції про дипломатичні зносини? *Відповідь аргументуйте.*

9. Чи законними, тобто такими, що відповідають п. 2 ст. 36 Віденської Конвенції про дипломатичні зносини (набула чинності для України 12.06.64 року), будуть визнані дії працівників Національної поліції та митників, які реалізуючи підтверджену з кількох джерел оперативну інформацію про можливе вивезення за межі території держави викраденого в Україні музейного експонату, що має велику історичну та культурну цінність, при спробі перетину дипломатичним агентом території митного кордону здійснили огляд його особистого багажу та вилучили предмет злочину, що незаконно перебував у володінні цієї особи? *Відповідь аргументуйте.*

10. Визначте видову приналежність висновку експерта-криміналіста про справжність (автентичність) підпису потерпілого на документі, що підтверджує факт правомірності відчуження належного йому майна як доказу (підстави для класифікації – джерело одержання доказу, спосіб його утворення та відношення до факту, що встановлюється). *Відповідь аргументуйте.*

11. Визначте видову приналежність показань свідка про обставини вчинення злочину як доказу (підстави для класифікації – джерело одержання доказу, спосіб його утворення та відношення до факту, що встановлюється). *Відповідь аргументуйте.*

12. Якою вимогою до інформації про юридичні факти, що мають значення для правильного вирішення юридичної справи, знехтував слідчий, який долучив до матеріалів кримінального провадження, відкритого за фактом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК України, покази свідка, котрий поскаржився на те, що підозрюваний невчасно повернув йому позичені грошові кошти? *Відповідь аргументуйте.*

13. Якою вимогою до інформації про юридичні факти, що мають значення для правильного вирішення юридичної справи, знехтував слідчий, коли долучив до матеріалів кримінального провадження, відкритого за фактом вчинення кримінального злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України, речові докази, здобуті у спосіб, що суперечить чинному процесуальному законодавству? *Відповідь аргументуйте.*

14. Який спосіб тлумачення (не рахуючи мовного й логічного) необхідно використати суб'єкту правозастосування для правильного з'ясування змісту диспозиції норми права, закріпленої в ч. 2 ст. 286 КК України «Порушення

правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами»:

«Ті самі діяння, якщо вони спричинили смерть потерпілого або заподіяли тяжке тілесне ушкодження»? *Відповідь аргументуйте.*

15. На використанні якого способу тлумачення-з'ясування норм права акцентує увагу інтерпретатор, свідченням чого є такий фрагмент його волевиявлення, об'єктивованій у Рішенні Конституційного Суду України від 16 жовтня 2001 року № 14-рп/2001: «Досліджуючи спірне питання із застосуванням ... тлумачення, Конституційний Суд України встановив, що в системі правосуддя до прийняття Конституції України 1996 року посада судді заміщала лише шляхом обрання. За Конституцією (Основним Законом) Української РСР 1978 року всі суди утворювалися на засадах виборності суддів і народних засідателів, тобто судді, за винятком народних, обиралися відповідними радами, а Верховний Суд Української РСР обирався Верховною Радою Української РСР.

Таким чином, на той час зміст понять «призначення» та «обрання» мав істотні відмінності (ст.ст. 108, 109, 150, 151 Конституції (Основного Закону) Української РСР)»? *Відповідь аргументуйте.*

16. Використання якого прийому логічного способу тлумачення-з'ясування є безумовно необхідним для розкриття змісту норми права, закріпленої в ч. 1 ст. 115 КК України: «Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині, –

карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років»? *Відповідь аргументуйте.*

17. До якого різновиду за предметом тлумачення належить Рішення Конституційного Суду України від 9 липня 1998 року № 12-рп/ 98, в якому роз'яснюється термін «законодавство», що вживається в ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України щодо визначення сфери застосування контракту як особливої форми трудового договору? *Відповідь аргументуйте.*

18. До якого різновиду за авторством належить Рішення Конституційного Суду України від 7 липня 1998 року № 11-рп/98 щодо офіційного тлумачення частин другої і третьої статті 84 та частин другої і четвертої статті 94 Конституції України? *Відповідь аргументуйте.*

19. Визначте видову приналежність індивідуально-правового акта, юридичною формою якого є Указ Президента України про помилування громадянина К., засудженого за вчинення умисного злочину (критерій для класифікації – залежно від необхідності застосування норм однієї чи кількох галузей права як правової основи для вирішення юридичної справи)? *Відповідь аргументуйте.*

20. Визначте видову приналежність Указу Президента України про нагородження Сікози В.О. орденом Богдана Хмельницького I ступеня за особисту мужність під час виконання бойових завдань, самовіддані дії, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності (критерій для класифікації – з огляду на обрані та використані суб'єктом правозастосування

для впорядкування поведінки персоніфікованих суб'єктів методи правового регулювання). *Відповідь аргументуйте.*

21. Визначте видovu приналежність ухваленого головуєчим у судовому засіданні правозастосовного акта про видалення із зали судового засідання прокурора за повторне порушення порядку під час судового засідання (підстава для класифікації – зовнішня форма виразу правового акта, а також його функціональна спрямованість). *Відповідь аргументуйте.*

22. Яке лексичне правило було порушено суб'єктом правозастосування при підготовці правозастосовного акта, свідченням чого є такий фрагмент судового рішення: «Встановлено, що Петренко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, вчинив крадіжку двох курок. Однак був затриманий внутрішніми органами Національної поліції»? *Відповідь аргументуйте.*

23. Наведіть аргументи (докази), які дозволяють дати правильну юридичну оцінку законності/незаконності рішення адміністративного суду, ухваленого на користь платника податків – юридичної особи приватного права, що має боргові зобов'язання перед податковим органом, якщо такі зобов'язання виникли до набрання чинності новим законом, який пом'якшує юридичну відповідальність резидента.

24. Визначте вид здійсненої захисником у судовому засіданні й об'єктивованої в його виступі юридичної аргументації невинуватості підзахисного в інкримінованому йому стороною обвинувачення злочині (критерій для класифікації – за способом зовнішньої об'єктивації). *Відповідь аргументуйте.*

25. До якого різновиду за змістом використаних аргументів належить здійснена окружним адміністративним судом юридична аргументація рішення, ухваленого ним за адміністративним позовом громадянина до суб'єкта владних повноважень, у якому суд на підтвердження своєї правової позиції послався на статтю 3 Конституції України, згідно з якою «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави»? *Відповідь аргументуйте.*

26. Визначте видovu приналежність порушеного судом правила юридичного дискурсу, що виявилось у такому діянні: в процесі проведення судових дебатів суд відмовив третій особі без самостійних вимог у репліці, посилаючись на те, що її позиція збігається з заявленими вимогами позивача, який виступав із реплікою. *Відповідь аргументуйте.*

27. Визначте видovu приналежність прогалини у чинному цивільно-процесуальному законодавстві України, що полягає у відсутності норми, яка б уповноважувала суд апеляційної інстанції залучати до участі у справі особу, прав та/або обов'язків якої може стосуватися рішення суду, у випадку нездійснення цієї процесуальної дії судом першої інстанції (критерій для класифікації – залежно від причин її виникнення). *Відповідь аргументуйте.*

28. Визначте спосіб подолання прогалин у нормативно-правовому акті, що передбачений ч. 6 ст. 9 КПК України:

«У випадках, коли положення цього Кодексу не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені частиною першою статті 7 цього Кодексу»? *Відповідь аргументуйте.*

29. Який спосіб подолання прогалин у нормативно-правовому акті передбачений ч. 1 ст. 9 ЦК України:

«Положення цього Кодексу застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сферах використання природних ресурсів та охорони довкілля, а також до трудових і сімейних відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства»? *Відповідь аргументуйте.*

30. Визначте спосіб подолання прогалин у нормативно-правовому акті, що передбачений ст. 10 СК України.

Редакція ст. 10 СК України:

«Якщо певні сімейні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами або домовленістю (договором) сторін, до них застосовуються норми цього Кодексу, які регулюють подібні відносини». *Відповідь аргументуйте.*

31. До якого типу належить правова помилка, що масово тиражувалася в діяльності карально-репресивного апарату Радянського Союзу та виявлялася у визнанні «царицею доказів» явки з повинною (з'явлення із зізнанням)? *Відповідь аргументуйте.*

32. До якого різновиду належить правозастосовна помилка слідчого Національної поліції, що виявилася у неправильній оцінці доказів на предмет їх належності та допустимості (критерій для класифікації – залежно від того, у межах якої стадії правозастосовного процесу вона була допущена)? *Відповідь аргументуйте.*

33. Визначте видову приналежність правозастосовної помилки, що виявилася у неправильній юридичній кваліфікації слідчим Національної поліції вчиненого деліктоздатною фізичною особою протиправного діяння (кримінального правопорушення), що була виправлена прокурором у межах його повноважень із процесуального керівництва (підстава для класифікації – за юридичною значущістю помилки)? *Відповідь аргументуйте.*

34. До якого різновиду належить правозастосовна помилка слідчого Національної поліції, що виявилася у неправильній юридичній оцінці поведінки обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення (критерій для класифікації – залежно від того, у межах якої стадії правозастосовного процесу вона була допущена)? *Відповідь аргументуйте.*

35. При вирішенні справи по суті, суд в основу мотивувальної частини свого рішення поклав висновок експерта, що, як виявилось згодом, не відповідає реальним обставинам справи.

Визначте вид допущеної судом правозастосовної помилки за такими критеріями: 1) ступенем визначеності; 2) типом; 3) залежно від того, з вини якого саме суб'єкта було допущено помилку. *Відповідь аргументуйте.*

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота/ Індивідуальна робота	Залік (З)
≤ 20	≤ 30	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти (заочна форма навчання)

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей (оцінюється відповідь, яка є змістовною, тобто здобувачем продемонстровано систематичні ґрунтовні знання, вміння аналізувати, конкретне володіння науковою термінологією, здатність логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал; вміння інтегрувати практичні і теоретичні знання; стислість та ясність відповіді, відсутність зайвого матеріалу; вміння використовувати отримані знання для вирішення практичних проблем та вміння самостійно мислити, робити висновки).
4	Невисокий рівень компетентностей (оцінюється відповідь, у якій здобувач вищої освіти виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу, обґрунтовано його викладає, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки).
3	Достатній рівень компетентностей (оцінюється відповідь, у якій здобувач виявив знання основних теоретичних положень та базових основ розглядуваної теми. Водночас не продемонстрував умінь всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не достатньо опрацював необхідну літературу, припускається окремих суттєвих неточностей та помилок).
2	Недостатній рівень компетентностей (оцінюється відповідь, у якій здобувач виявив поверхові знання з курсу, недостатнє володіння навчальним матеріалом; викладає його фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування); недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому численні суттєві неточності).
1	Мінімальний рівень компетентностей (оцінюється відповідь, в якій здобувач виявив фактичну відсутність знання з більшості питань, які розглядалися під час вивчення навчальної дисципліни; не в змозі аргументовано викласти свою думку, фрагментарно висловлюється з окремих питань, припускаючись помилок.)
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Правозастосовча діяльність Національної поліції» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: залік, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації здобувачів вищої освіти, їх виступи на наукових заходах, інші види групових завдань.

Критерії оцінювання самостійної роботи (заочна форма навчання)

За самостійну роботу здобувач вищої освіти отримує бали після виконання наступних завдань:

1. Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу – від 3 до 7 балів;
2. Ведення конспекту, що містить навчальний матеріал, передбачений програмою для засвоєння – до 5 балів;
3. Ведення конспекту, що містить положення першоджерел, нормативно-правових актів тощо – до 7 балів
4. Підготовка презентацій з навчальної теми чи з окремого питання – від 5 до 7 балів;
5. Виконання самостійних завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми навчального курсу) від 5 до 10 балів.

Здобувач вищої освіти допускається до складання підсумкового контролю у разі, якщо ним виконані всі передбачені РПНД поточні завдання та сума балів поточного контролю складає не менше ніж 34 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані

				необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	не зараховано	Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (рекомендовані джерела інформації)

Основні нормативні акти:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення: 20.06.2024).

- акти міжнародного права:

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини, ратифікована УРСР 21.03.1964 р., набрала чинності 12.07.1964 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU61K03U> (дата звернення 25.06.2024).

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 4 лист. 1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004 (дата звернення: 20.06.2024).

- закони:

1. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 № №3477-IV (зі змінами та доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

2. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України; Статут від 15.03.2018 р. № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text> (дата звернення: 15.06.2024).

3. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

4. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

5. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 20.06.2024).

6. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24 серпня 2023 року № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення 07.06.2024).

- підзаконні акти:

1. Положення про Міністерство внутрішніх справ України : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015р. № 878. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 25.06.2024).

2. Положення про Національну поліцію : затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 25.06.2024).

3. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503/97. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text> (дата звернення: 20.06.2024).

- постанови, інші рішення, роз'яснення суддів (Конституційного, Верховного):

1. Рішення Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положення частини 1 статті 58 Конституції України від 9 лютого 1999 року № 1-рп/99. Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997-2001. Книга 1 Відповід. ред. П. Б. Євграфов. Київ : Юрінком Інтер. 2001. 512 с.

3. Рішення Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 62 Конституції України від 20 жовтня 2011 року № 12-рп/2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11#n54> (дата звернення: 20.06.2024).

Підручники:

1. Загальна теорія держави і права : підручник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Цвік та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
2. Загальна теорія права : підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваїте, 2016. 392 с.
3. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.
4. Теорія держави і права : підручник / кол. авт. ; кер. авт. кол. Ю. А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
5. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин та ін. ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2015. 368 с.

Навчальні посібники та інші методичні матеріали:

1. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. 3-тє видання. Київ : Алерта, 2016. 488 с.
2. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посіб. / кол. авт. ; за ред. В. О. Боняк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.
3. Малишев Б. В., Москалюк О. В. Застосування норм права : навч. посіб. / за ред. Б. В. Малишева. Київ : Реферат, 2010. 260 с.
4. Новітнє вчення про тлумачення правових актів : навч. посіб. з курсу тлумачення правових актів для суддів, що проходять підвищення кваліфікації, і кандидатів на посади суддів, що проходять спеціальну підготовку / В. Г. Ротань, І. Л. Самсін, А. Г. Ярема та ін. ; відп. ред., кер. авт. кол. В. Г. Ротань. Харків : Право, 213. 752 с.
5. Правозастосовна діяльність Національної поліції. Збірник тестових завдань : навч.-метод. посібник / І. А. Сердюк, Л. М. Сердюк. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 128 с.
6. Правозастосування : навч. посіб. / О. А. Назаренко та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарева. Київ : НАВС, ФОП Маслаков, 2020. 160 с.
7. Старостюк А. В. Застосування норм права : навч. посіб. Ірпінь, 2007. 137 с.
8. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : компендіум / О. В. Сердюк та ін. ; за заг. ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. Харків : Право, 2017. 374 с.
9. Теорія та практика правозастосування у тестових завданнях : навч. посіб. / за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ : «Хай-Тек Прес», 2017. 316 с.

Монографії та наукові видання:

1. Бобровник С. В. Компромiс i конфлікт у праві: антрополого - комунікативний підхід до аналізу. Київ : Видавництво «Юридична думка»,

2011. 384 с.

2. Бочаров Д. О. Поняття «правозастосовча діяльність»: операціональний аспект. *Право України*. 2008. № 3. С. 115-118.

3. Бочаров Д. О. Правозастосовча діяльність: поняття, функції та форми : проблемні лекції. Дніпро, 2006. 74 с.

4. Бочаров Д. О. Про місце доказового права у системі права. *Право України*. 2003. № 2. С. 30-34.

5. Бочаров Д. О. Функціонування доказів як семіозис: від фактичних даних – до фактів. *Право України*. 2012. № 7. С. 127-133.

6. Бочаров Д. О. Юридичний доказ як динамічна знакова конструкція. *Право України*. 2011. № 2. С. 186-192.

7. Власов Ю. Л. Проблеми тлумачення норм права : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 180 с.

8. Головченко В. В., Головченко О. В. Правозастосування і захист прав людини в суверенній Україні : монографія. Чернігів, 2012. 327 с.

9. Гусарев С. Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти. Київ : Знання, 2005. 375 с.

10. Дія права. Інтегративний аспект : монографія / кол. авторів ; відп. ред. Н. М. Оніщенко. Київ : Видавництво «Юридична думка», 2010. 360 с.

11. Домашенко О. М. Класифікація тактичних помилок у слідчій діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2018. 226 с.

12. Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика: монографія / Тамара Дудаш. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 744 с.

13. Жук А. Правозастосування (інтелектуально-вольовий бік). *Міжнародна поліцейська енциклопедія* : у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко та ін. Київ : Ін Юре, 2003. Т. 1. С. 804-806.

14. Завгородній В. А. Вплив практики Європейського Суду з прав людини на правозастосовну діяльність в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 10-14.

15. Завгородній В. А. Правова природа рішень Європейського Суду з прав людини. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. №15. Том.1. С. 19-22.

16. Завгородній В. А. Правові акти Європейського Суду з прав людини: види, юридичні наслідки та значення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2016. № 40. С. 144-150.

17. Зубенко А. В. Помилки в інтерпретаційних актах: походження та засоби усунення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право* : зб. наук. пр. Київ, 2013. Вип. 21. С. 110-115.

18. Каленіченко Л. І. Помилка як категорія правознавства. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»* : зб. Наук. пр. Харків, 2014. Вип. 17. С. 31-33.

19. Каленіченко Л. І., Слинько Д. В. Правозастосовна помилка працівника Національної поліції як перепона на шляху досягнення мети правозастосовного процесу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 3. С. 3-7.

20. Капліна О. В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально-процесуального права : монографія. Харків : Право, 2008. 296 с.
21. Козюбра М. Теорія юридичної аргументації та її особливості в конституційному судочинстві. *Вісник Конституційного Суду України*. Київ, 2016. № 6. С. 167-180.
22. Косович В. М. Правозастосовна техніка: загальнотеоретична характеристика. *Вісник Львівського Університету. Сер.: Юридична* : зб. Наук. пр. Львів, 2017. Вип. 64. С. 3-10.
23. Кривицький Ю. В. Юридична аргументація: доктринальне розуміння та методологічний потенціал. *Філософські та методологічні проблеми права*. Київ, 2019. № 2 (18). С. 36-45
24. Лилак Д. Колізія і конкуренція законів. *Право України*. 2001. № 4. С. 18-20.
25. Лук'янчук О. В. Правова інтерпретація: загальнотеоретичне дослідження : дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 081 – Право. Одеса, 2024. 198 с.
26. Матат Ю. До питання застосування правоположень з метою подолання прогалін у законодавстві. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 87-91.
27. Матвеева Л. Правозастосовчі акти та акти тлумачення права. *Міжнародна поліцейська енциклопедія* : у 10 т. / відп. ред. Ю. І. Римаренко та ін. Київ : Ін Юре, 2003. Т. 1. С. 798–800.
28. Міневич О. І. Поняття та види правових помилок: загальнотеоретичне дослідження : дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2021. 237 с.
29. Міневич О. І. Філософський аспект розуміння правових помилок. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 2. Том 1. С. 26-29.
30. Міневич О. І. Юридичні помилки: теоретико-правове дослідження. *Правова держава*. 2018. № 30. С. 23-27.
31. Циппеліус Р. Методика правозастосування. Київ : ТОВ «ВО «Юстініан»», 2016. 192 с.
32. Перепелюк А. М. Механізм застосування права: структура та критерії ефективності (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2016. 224 с.
33. Сердюк І. А. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «застосування норм права». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 3 (49). С. 124-130.
34. Сердюк І. А. Термінологічна невизначеність категорії «тлумачення» в аспекті розкриття змісту об'єктивного права. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 1 (69). С. 44-56.
35. Сердюк І. А. Методологічний аналіз інтерпретацій поняття «тлумачення норм права». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 3 (71). С. 35-42.
36. Сердюк І. А. Методологічний аналіз інтерпретацій поняття «правовий

акт». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1 (80). С. 76-83.

37. Сердюк І. А. Вживання термінів «правовий акт» і «юридичний акт» в сучасній юридичній науці. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. URL: www.lsej.org.ua.

38. Сердюк І. А. Акт безпосередньої реалізації норм права: поняття, особливості та види. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 2. С. 22-29.

39. Сердюк І. А. Класифікація правових актів: аналіз існуючих та нові підходи. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 2. С. 87-94.

40. Сердюк І. А. Акт тлумачення норм права: поняття та особливості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 3 (70). С. 79-86.

41. Сердюк І. А. Поняття та особливості акта застосування норм права. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 4. С. 43-51.

42. Сердюк І. А. Реалізація норм права: питання термінологічної визначеності та змістовної наповненості. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 76-82.

43. Сердюк І. А. Плюралізм підходів до визначення кількісного аспекту стадій правозастосовного процесу. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 69-75.

44. Сердюк І.А. Поняття, що відображають повну або часткову відсутність правових норм чи їх окремих елементів, необхідних для врегулювання поведінки право-дієздатних суб'єктів: питання термінологічної визначеності та змістовної наповненості» *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 1. С. 40-44.

45. Сердюк І.А. Доктринальні підходи до видової диференціації категорії акт застосування норм права *Науково-теоретичний журнал «Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка»*. 2019. Вип. 3 (87). С. 177-190.

46. Сердюк І. А. Методологічні підходи як необхідна складова методології дослідження правових актів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Дніпро, 2023. № 2. С. 121-132.

47. Сердюк І. А. Методологія дослідження правових актів: поняття та її структура. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Дніпро, 2022. № 4. С. 110-123.

48. Сердюк І. А. Доктринальні підходи до видової диференціації категорії акт застосування норм права. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. М.О. Дідоренка*. Луганськ, 2019. Том. 3 № 8. С. 177-190.

49. Сердюк І. А. Класифікація поняття акт офіційного тлумачення норм права: аналіз існуючих та нові підходи. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Спеціальний випуск № 2. Дніпро, 2021. С. 503-514.

50. Слинько Д. В. Юридичний процес: історія, практика : монографія. Харків : Вид-во «НТМТ», 2017. 415 с.

51. Соловійов О. В. Міжнародні договори та міжнародно-судова практика їх застосування як джерела національного права (за матеріалами застосування в Україні Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду) : Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / редкол. : П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. Серія І. Дослідження та реферати. Вип. 26. Київ : АОК, 2012. 164 с.

52. Тодика Ю. М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика : монографія. Харків : Факт, 2001. 328 с.

53. Уваров В. Г. Застосування практики Європейського Суду з прав людини та норм міжнародно-правових актів в удосконаленні кримінального судочинства України : монографія / за заг. ред. В. М. Тертишника. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2012. 268 с.

54. Шевчук С. Судовий захист прав людини : Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-е, випр., доп. Київ : Реферат, 2007. 848 с.

55. Шевчук С. В. Юридична аргументація. *Велика українська юридична енциклопедія*. Харків : Право. 2016. Т. 3 С. 850-854.

Інтернет-ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>.

2. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://nlu.org.ua>.

3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

5. Міністерство внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua>.

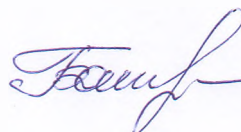
6. Офіційний вебпортал Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua>.

7. Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua/rishennia-espl>.

8. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

9. Юридична бібліотека імені Л. Голдман Єльської школи права Єльського університету. URL: <https://library.law.yale.edu/>.

**Завідувач кафедри
теорії та історії держави
та права, конституційного права
та прав людини**

Валентина БОНЯК

